

Traktorer på väg

för arbete och transport

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

SVERIGES ÅKERIFÖRETAG

MASKIN
ENTREPRE
NÖRERNA

Det är många lagar och förordningar som du som är företagare eller fordonsförare måste känna till avseende godstransport och arbete på väg. I de flesta fall gäller de också vid transport och arbete med traktorer. Här beskriver vi de regler du måste känna till med fokus på traktorer, och ger några exempel på hur de tillämpas i praktiken. I varje enskilt fall är det polis och ytterst domstol som bestämmer, och de exempel som ges i den här broschyren ska inte uppfattas som rättspraxis. För fullständigt regelverk hänvisas till de lagar som styr och reglerar trafik på väg.

Den här broschyren har tagits fram som ett samarbete mellan:

Maskinentreprenörerna

LRF Entreprenad

Sveriges Åkeriföretag

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

SVERIGES ÅKERIFÖRETAG

Tryckta exemplar av broschyren kan beställas via
ME webshop me.exaktaprint.se

Foto: Massey Ferguson

Innehåll

Traktortyper och körkortskrav	4
Registrering och skatteklasser	5
Yrkesmässig godstransport.....	6
Kör- och vilotider.....	7
Avfallstransport är tillståndspliktig	8
Laglig vikt på väg och överlast	8
Traktorer, vagnar och bromsar	9
Praktiska exempel	10
Kravtabell traktorer på väg	12
Noter.....	15

Omslagsfoto: Massey Ferguson

Traktortyper och körkortskrav

Traktorer delas in i två typer¹ beroende på hur fort de går, så kallad konstruktiv hastighet.

Traktor a

- är konstruerad för en hastighet av högst 40 km/h (äldre traktorer 30 km/h),
- får framföras på väg om föraren har traktorkort, körkort med AM-behörighet eller högre,
- kräver ej körkort för att köras utanför väg, kortare sträckor på väg, till eller från en arbetsplats, mellan en gårds ägor eller liknande,
- ska ha en LGF-skyll som talar om att det är ett långsamtgående fordon.

Traktor b

- är konstruerad för en hastighet högre än 40 km/h,
- för köras i högst 50 km/h
- kräver att föraren har körkort med lägst behörighet B,
- ska kontrollbesiktigas.

Vägens hastighetsbegränsning gäller för alla fordon, så också traktorer.

Det finns även A-traktor (ombyggd bil) och dragfordon i industri och hamnar som omfattas av begreppet traktor. De traktorer som avses här, är de som i dagligt bruk används i och för lantbruk med mera.

Foto: Ester Sorni / LRF

Registrering och skatteklasser

Traktorer ska vara registrerade i trafikregistret. När de tas i bruk (registreras) finns det två skatteklasser att välja på beroende på användningssätt.

Skatteklass I (Trafiktraktor)

Till skatteklass I hör traktorer som har en tjänstevikt över 2 ton och som används för transport på andra vägar än enskilda.² De är skattepliktiga och skattebeloppet baseras på traktorns tjänstevikt. Vagn kopplad till traktorer i den här skatteklassen ska vara registrerad.

Skatteklass II (Jordbrukstraktor)

Är de traktorer som i princip bara används för fältarbete, eller transport av produkter och förnödenheter för lantbruk, skogsbruk, yrkesmässig växtodling eller yrkesmässigt fiske.³ Hit räknas också transport av redskap som ska drivas med traktorn, eller transport av sådant gods som behövs för driften av traktorn eller redskapet, eller som behövs för dess förare vid färd till eller från en arbetsplats, ett försäljningsställe eller liknande.

En traktor skatteklass II får tillfälligt användas på sådant sätt som avses för traktor skatteklass I. Den tillfälliga användningen får vara högst 15 dagar vid varje tillfälle och bör medges för högst tre tillfällen per år. Vid den användningen beskattas traktorn i skatteklass I.

Yrkesmässig godstransport

Att transportera/förflytta material, utrustning eller annat gods på beställning för någon annans räkning betraktas som yrkesmässig godstrafik om transporten sker på väg.⁴ Det gäller även i de fall transporten utförs med traktor och vagn (traktortåg) och innebär då att ditt företag ska ha trafikillstånd. Föraren av traktortåget måste ha körkort med lägst behörighet C.⁵

Även körning utan last betraktas som yrkesmässig godstrafik, om det görs som en del av arbetet. Det kan till exempel vara att köra skytteltrafik med tom vagn i ena riktningen.

Som väg menas:

1. en sådan väg, gata, torg och annan led eller plats som allmänt används för trafik med motorfordon,
2. en led som är anordnad för cykeltrafik,
3. en gång- eller ridbana invid en väg enligt 1 eller 2.

Undantag för lantbrukstransporter

Företag som uteslutande bedriver transporter med traktortåg i jordbruket eller skogsbruket och transporterar produkter från dessa näringar eller förmödenheter för dem, är undantagna från krav på yrkestrafiktrafikillstånd och krav på körkortsbehörighet C eller CE.

Kör- och vilotider

Regler för kör- och vilotider omfattar trafik med gods som utförs med fordon/fordonskombinationer över 3 500 kg totalvikt och vars högsta tillåtna hastighet är högre än 40 km/h.

Traktor b omfattas därför av de regler som gäller för kör- och vilotider och ska vara utrustad med färdskrivare. Det gäller oavsett om frak-

ten omfattar eget material, eller om det utförs som en tjänst åt någon annan.

Det finns ett antal undantag, bland annat för transporter av material i samband med exempelvis vägunderhåll eller godstransporter inom ramen för jord- och skogsbruksföretag inom en radie av 100 km från företaget.

Foto: Ola Ekstrand / LRF

Avfallstransport är tillståndspliktig

Avfallsdefinitionen är gemensam för EU.⁶ Rester och överblivet material efter uppdrag är som regel avfall, oavsett om det finns någon som köper dem för återvinning eller om de ska gå till deponering. Att utföra transport av avfall är anmälningspliktig eller tillståndspliktig verksamhet.⁷

Laglig vikt på väg och överlast

En förare av ett motordrivet fordon är alltid ansvarig för att fordonet uppfyller de krav som ställs och gällande trafikregler. Det gäller även vikter.⁸

Två saker ska du känna till:

- Fordonens tekniska begränsning i fråga om axeltryck, boggitryck och totalvikt/tågvikt
Det gäller både dragande fordon och släp.
- Vägens bärighetsklass (BK) som avgör tillåten belastning baserat på axeltryck, axelavstånd, antal axlar med mera.

Föraren och eventuellt fordonsägaren kan bli dömd till böter för brott mot trafikförordningen⁹ om vikten överstiger någon av dessa begränsningar.

Släp kopplat till traktor b omfattas av lag om överlastavgift som ger företaget en överlastavgift vid överträdelser. Det statliga vägnätet (riksvägarna) är som regel BK1 om inte annat skyltas vid exempelvis en bro. Det kommunala vägnätet är som regel BK2.

Traktorer, vagnar och bromsar

En traktor kan dra en eller flera vagnar, men vagnarna måste vara byggda och utrustade för att kunna kopplas till traktorn. Vagnarna ska kunna bromsas effektivt vid färd på väg, annars får den sammanlagda bruttovikten av de kopplade vagnarna inte vara högre än traktorns egen vikt.¹⁰

Om det finns en högsta tillåten släpvagnsvikt för ett motordrivet fordon, får inte sammanlagda vikten av den eller de släpvagnar som dras vara högre än så. När man kör, får inte bruttovikten av ett motordrivet fordon eller en kopplad vagn vara högre än den totalvikt som fordonet är godkänt för.

Foto: Ulf Johansson / LRF

Praktiska exempel

Exempel 1(a)

Du utför en tjänst åt kommunen att köra runt för att bevattna stadens rabatter och blomlådor med mera. Arbetet utförs med traktor konstruerad för högst 40 km/h (traktor a) och du hämtar vatten med tillkopplad tankvagn hos kommunens vattenverk.

Detta gäller:

- Föraren ska ha körkort med lägst AM-behörighet, eller traktorkort.
- Traktorn tillhör skatteklass I – ska vara registrerad som trafiktraktor.
- Vagnen ska vara registrerad.
- Vagnen ska ha effektiva bromsar om dess bruttovikt är större än traktorns.

1(b)

Privatpersonen Persson har byggt en pool och köper 20 m³ vatten från kommunen. Du får uppdraget att leverera vattnet med din traktor och tankvagn. Det betraktas därmed som yrkesmässig godstransport eftersom det är ett transportuppdrag.

Denna extra tjänst innebär då även att:

- Ditt företag ska ha trafiktillstånd.
- Traktorn ska anmälas på företagets trafiktillstånd.
- Föraren ska ha körkort med lägst C-behörighet.

1(c)

Traktorn du kör har en tjänstevikt om 12 ton, varav 5 ton vilar på framaxeln. Tankvagnen som du fraktar vatten med väger 23 ton fullastad, varav 3 ton vilar på draget till traktorn. Tankvagnen har boggi-axel med axelavstånd 125 cm. Traktortåget har ett avstånd mellan första och sista axel av 13,5 m. Traktorns registreringsbevis anger att totalvikten är 15 ton, varav högsta tillåtna vikt på bakaxeln är 9 ton.

Förenklat ger det följande (vi antar att tankvagnen har effektiva bromsar och är inkopplad i linje med bakaxeln):

• Traktortågets bruttovikt	35 ton
• Framaxeltryck	5 ton (drivande axel)
• Bakaxeltryck	7+3 =10 ton (drivande axel)
• Boggitryck	20 ton

För bärighetsklasser gäller	BK1	BK2
Högsta tillåtna bruttovikt	51	38 ton
Axeltryck (drivande axel)	11,5	10 ton
Boggitryck	16	16 ton

Vagnens boggitryck överskrider gränsen för BK2 (kommunal väg) och vikten på traktorns bakaxel är högre än tillåtet enligt uppgiften i registreringsbeviset.

Det medför att föraren (och även ägaren) kan dömas till böter.¹¹

Exempel 2(a)

Du har ett kontrakt att förbereda för en husgrund, med arbeten, material och städning. Med en traktor b (över 40 km/h) och vagn fraktar du en grävmaskin som du ska använda för uppdraget, och hämtar sedan grus som ska bli underlag till husgrunden.

Detta gäller:

- Föraren ska ha körkort med lägst B-behörighet.
- Kör- och vilotidsregler gäller, så färdskrivare ska vara installerad och användas.
- Traktorn tillhör skatteklass 1 – ska vara registrerad som trafiktraktor.
- Vagnen ska vara registrerad.
- Vagnen ska ha effektiva bromsar om dess bruttovikt är större än traktorns.

2(b)

Medan du håller på med husgrunden kommer en närliggande granne som ger dig i uppdrag att frakta bort jord (ej förorenad) medan du är där och jobbar. Eftersom det är ett rent transportuppdrag betraktas det som yrkesmässig godstransport.

Denna extra tjänst innebär då i tillägg till ovan att:

- Ditt företag ska ha trafiktillstånd.
- Traktorn ska anmälas på företagets trafiktillstånd.
- Föraren ska ha körkort med lägst C-behörighet.
- Anmälan/tillstånd för avfallstransport .

Exempel 3

Som lantbrukare röjer du snö på uppdrag åt kommunen. Du har ett snöblad fram och en sandspridare kopplad bak på en traktor konstruerad för högst 40 km/h (traktor a).

Detta gäller:

- Föraren ska ha körkort med lägst AM-behörighet, eller traktorkort.
- Traktorn kan vara registrerad som jordbrukstraktor/skatteklass 2.
- Du har inte rätt till skatteåterbetalning för den diesel du förbrukar i tjänsten.

Exempel 4

Under skörden transporterar du egen spannmål till en mottagningsstation. Det är en transport med dina egna jordbruksprodukter som du kör med en traktor konstruerad för högst 40 km/h (traktor a).

Detta gäller:

- Föraren ska ha körkort med lägst AM-behörighet.
- Traktorn kan vara registrerad som jordbrukstraktor/skatteklass 2.
- Vagnen ska ha effektiva bromsar om dess bruttovikt är större än traktorns .

Kravtabell traktorer på väg

Krav på förare eller fordon / "Typ av arbete"	Körkortsbeförighet AM/Traktor	Körkortsbeförighet B	Körkortsbeförighet C	Skatteklass 1 (Trafiktraktor)
"Frakt av eget gods eller maskin vid utförande av entreprenad/tjänst"	Traktor a			
"Frakt av lantbruksprodukter/ förmödenheter/lantbruksmaskiner"	Traktor a			
Yrkesmässig godstransport				
Vägarbete med tillkopplade red- skap, snöplog mm	Traktor a			

Krav eller tillåtet med viss begränsning

Ej krav men tillåtet

Ej tillåtet

Skatteklass 2 (Jordbrukstraktor)	"Färdskrivare och förarkort aktiverat (Kör- och vilotider)"	Registrerad vagn	Traktor Y-anmäl	Avdragsrätt för drivmedelsskatt
	Traktor b			
	Traktor b			
	Traktor b			

Foto: Ulf Johansson / LRF

Noter

1. 2 § Lag (2001:559) om vägtrafikdefinitioner
2. 2 kap 16 § Vägtrafikskattelag (2006:227)
3. 2 kap 17 § Vägtrafikskattelag (2006:227)
4. Art. 1.4c i Europaparlamentet och Rådets Förordning (EG) nr 1071/2009
5. 2 Kap. 10 § Yrkestrafiklag (2010:210)
6. Avfallsdirektiv 2008/98/EG, och ska därför tolkas i ljuset av EG-domstolens praxis.
7. 5 kap 1§ Avfallsförordning (2020:614) och 3 § NFS 2022:2
8. 14 kap §3 Trafikförordning (1998:1276)
9. 14 kap § 11 Trafikförordning (1998:1276)
10. 4 kap §2 Trafikförordning (1998:1276)
11. 4 kap 2,3 och 4 §§ Trafikförordning (1998:1276)

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

LRF-Entreprenad • 105 33 Stockholm • 010-184 40 00 • info@lrf.se • www.lrf.se

SVERIGES ÅKERIFÖRETAG

Sveriges Åkeriföretag • Box 7248 • 103 89 Stockholm • 010-510 54 00 • info@akeri.se • www.akeri.se

MASKIN
ENTREPRE
NÖRERNA

Maskinentreprenörerna • Box 1609 • 111 86 Stockholm • 08-762 70 65 • info@me.se • www.me.se